

SIMPOZIJUM O KRMNOM BILJU SRBIJE

“STANJE I PERSPEKTIVE PROIZVODNJE
KRMNOG BILJA U REPUBLICI SRBIJI”

ZBORNIK APSTRAKATA



Novi Sad, Srbija
21-22. maj 2015.

XIII Simpozijum o krmnom bilju Srbije

“Stanje i perspektive proizvodnje krmnog bilja
u Republici Srbiji”

ZBORNİK APSTRAKATA

Novi Sad, Srbija
21-22. maj 2015.

Izdavač:

Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet
Trg Dositeja Obradovića 8, 21000 Novi Sad

Urednik: Prof. dr Pero Erić

Tiraž: 50 kom.

Štampa: „Feljton“ Novi Sad

ORGANIZATOR

Univerzitet u Novom Sadu

Poljoprivredni fakultet

ORGANIZACIONI ODBOR:

Prof. dr Pero Erić, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, predsednik

Članovi:

Prof. dr Branko Ćupina, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Doc. dr Dragana Latković, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Dr Vojislav Mihailović, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

Dr Đura Karagić, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

Dr Zoran Lugić, Institut za krmno bilje, Kruševac

Prof. dr Savo Vučković, Poljoprivredni fakultet, Zemun

Prof. dr Vladeta Stevović, Agronomski fakultet, Čačak

Dr Zorica Tomić, Institut za stočarstvo, Zemun Polje

Dr Jasmina Radović, Institut za krmno bilje, Kruševac

PROGRAMSKI ODBOR:

Prof. dr Pero Erić, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Prof. dr Branko Ćupina, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Doc. dr Đorđe Krstić, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Dr Dragan Milić, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

Dr Dejan Sokolović, Institut za krmno bilje, Kruševac

Doc. dr Aleksandar Simić, Poljoprivredni fakultet, Zemun

Dr Sanja Vasiljević, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad
Dr Aleksandar Mikić, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad
Doc. dr Dragoljub Beković, Poljoprivredni fakultet, Lešak

SEKRETARIJAT:

Dipl. inž-master Svetlana Vujić, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Dipl. inž-master Dalibor Živanov, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

POČASNI ODBOR:

Prof. dr Dragan Đukić, penzioner, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Dr Milorad Stošić, penzioner, Institut za krmno bilje, Kruševac
Dr Slobodan Katić, penzioner, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

PROGRAM RADA SIMPOZIJUMA

Četvrtak, 21. maj 2015.

8.30 - 9.30	Registracija učesnika
9.30 - 9.45	Otvaranje simpozijuma (<i>P. Erić; M Popović,dekan</i>)
9.45 - 10.15	Uvodno predavanje (<i>D. Milić</i>)
10.15 - 10.30	<i>Kafe pauza</i>
10.30 - 12.30	Predstavljanje naučnog rada na krmnom bilju institucija učesnika XIII SKBS od 2010. do 2015. godine (po 20 minuta) Poljoprivredni fakultet, Novi Sad - <i>B. Ćupina</i> Institut za ratarstvo i povrtarstvo - <i>Đ. Karagić</i> Institut za krmno bilje, Kruševac - <i>Lugić Z.</i> Poljoprivredni fakultet, Zemun - <i>S. Vučković</i> Agronomski fakultet, Čačak - <i>V. Stevović</i>
12.30 - 12.45	<i>Pauza</i>
12.45 - 14.00	Prezentacije rada na doktorskim disertacijama studenata doktorskih studija (15+5) <i>Babić S., Katanski S., Marković J., Tomić D.</i>
14.00 - 15.00	<i>Ručak</i>
15.00 - 16.30	Prezentacije rada na doktorskim disertacijama studenata doktorskih studija (10+5) <i>Milošević B., Petrović M., Blagojević M., Anđelković B., Živanov D., Zornić V.</i>
16.30 - 17.00	<i>Kafe pauza + poster sekcija</i>
17.00 - 18.00	Okrugli sto na temu istraživanja u narednom projektnom ciklusu
19.00	<i>Večera</i>

Petak, 22. maj 2015.

10.00 - 12.00	Poseta oglednim poljima Odeljenja za krmno bilje Instituta za ratarstvo i povrtarstvo na Rimskim Šančevima
12.00 - 13.00	Status društva - zaključci i zatvaranje simpozijuma
13.00	<i>Ručak</i>

nivou centralnog nerva izmerena je kod *T. montanum* (536.1µm). Dobijene vrednosti kvaliteta suve materije i visoke debljine lista ukazuju da je prisustvo *T. montanum*-a na travnjacima veoma poželjno. Populacije *Trifolium pannonicum*-a su se u proseku odlikovale najvišim sadržajem ukupnih fenola, flavonoida i antioksidativnom aktivnošću. Takođe sadržaj ukupnih izoflavona bio je najviši kod crvene deteline i *Trifolium pannonicum*-a.

Rezultati istraživanja nalaze primenu u poljoprivredi u obliku sorti za proizvodnju kabaste stočne hrane kao i zaštiti diverziteta samog područja. Švedska detelina je pokazala izuzetan potencijal za prinos i dobro podnošenje nepovoljnih uslova sredine. *T. pannonicum* usled dugotrajnosti je potencijalno deo smeša za zatravljivanje erozivnih područja, delova pored puteva i sl. Takođe u materijalu crvene deteline i *T. pannonicum*-a nađene su biološki aktivne materije koje bi potencijalno našle primenu u farmaceutskoj industriji.

Ključne reči: *Trifolium* sp, morfološki parametri, anatomske osobine, sekundarni metaboliti

UTICAJ FOLIJARNE PRIMENE KOBALTA, BORA, FOSFORA I KALIJUMA NA NODULACIJU CRVENE DETELINE NA KISELOM ZEMLJIŠTU

DALIBOR TOMIĆ¹, VLADETA STEVOVIĆ¹, DRAGAN ĐUROVIĆ¹, ĐORĐE LAZAREVIĆ¹, RADE STANISAVLJEVIĆ²

¹Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, Čačak, Srbija

²Institut za zaštitu bilja i životnu sredinu, Teodora Dražera 9, 11 000 Beograd, Srbija

Simbiotska azotofiksacija leguminoznih biljaka u velikoj meri zavisi od sadržaja i pristupačnosti neophodnih makro i mikroelemenata u zemljištu. Zastupljenost bakterija iz roda *Rhizobium* na kiselim zemljištima veoma je mala, pri čemu izostaje nodulacija i smanjenjuje se prinos suve materije leguminoznih biljaka. Cilj rada bio je da se na

kiselom zemljištu, u uslovima guste setve, analizira uticaj folijarne prihrane kobaltom, borom, fosforom i kalijumom na nodulaciju kod crvene deteline. Dvofaktorijalni eksperiment sa sortama crvene deteline K-39, K-17, Una i Viola i četiri tretmana folijarne prihrane (kontrola, kobalt, bor, fosfor i kalijum) postavljen je 2011. godine u Čačku. Ogled je zasnovan na aluvijalnom tipu zemljišta kisele reakcije (pH_{H2O} 4,8), po potpuno slučajnom blok sistemu u četiri ponavljanja, sa veličinom elementarne parcele 5m² (5x1m). Setva je izvršena na rastojanju 20 cm međuredno i količinom semena 18 kg ha⁻¹. Folijarna primena kobalta (Co(NO₃)₂ u koncentraciji 0,033 g L⁻¹, uz utrošak 1000 L ha⁻¹ vode) izvršena je prvi put u fazi intenzivnog rasta u prvom porastu i u dva navrata u drugom porastu u drugoj godini gajenja. Bor (Bor-feed, Haifa, Israel u koncentraciji od 0,1% uz utrošak vode 1000 L ha⁻¹) je primenjen u drugom porastu tokom druge godine gajenja u dva navrata u fazi intenzivnog rasta biljaka. Folijarna primena fosfora i kalijuma (P₅₂K₃₄, Haifa, Israel u koncentraciji 1%, uz utrošak vode 1000 L ha⁻¹) izvršena je jednom, u fazi intenzivnog rasta u drugom porastu tokom druge godine gajenja. Nodulacija je analizirana u fazi cvetanja biljaka iz drugog porasta u drugoj godini gajenja, brojanjem nodula na glavnom korenu do dubine od 20 cm. Nezavisno od folijarnih tretmana, značajno veći broj nodula na korenu crvene deteline zabeležen je kod sorte K-17, u odnosu na sortu Viola (P<0,05). Folijarna prihrana borom, uticala je na značajno povećanje broja nodula kod sorti K-39, Una i Viola u odnosu na kontrolnu varijantu. Pozitivan uticaj na nodulaciju imao je i tretman sa kobaltom kod sorte Viola. Folijarni tretman fosforom i kalijumom nije značajno uticao na nodulaciju crvene deteline. S obzirom na pozitivne rezultate iz ovog eksperimenta, istraživanja bi trebalo nastaviti, odnosno utvrditi opravdanost ovih mera u široj proizvodnji.

Ključne reči: crvena detelina, kobalt, bor, fosfor, kalijum, nodulacija